

Szanowni Państwo

- Tomasz Cygal Dyrektor LO nr III
- Rada Pedagogiczna oraz nauczyciele emerytowani
- Uczniowie i Absolwenci (starej i nowej Trójki)
- Rodzice
- Goście głównej uroczystości obchodów 70-tej rocznicy Liceum w dniu 23 X 2021r

z:

Przewodniczącymi Rady Stowarzyszenia Absolwentów III LO: Markiem Drozdowskim, Barbarą Zapaśnik, Marianem Jerzym Prokoszem, Michałem Balickim oraz Członkami Rady Stowarzyszenia Wicedyrektorami LO nr III: Barbarą Demską, Agnieszką Lewańską, Pawłem Ziębą oraz Stefanem Ingotem
Przewodniczącą Rady Rodziców Joanną Partyką

na czele.

Dziękując za dzisiejsze, wyjątkowe spotkanie przedstawiam tekst mojego, niewygłoszonego na uroczystości wystąpienia. Mam nadzieję, że tekst zdradzi moje intencje w sposób uporządkowany i pełny – w każdym razie bardziej uporządkowany i pełniejszy niż dzisiejsze, uwarunkowane atmosferą i przeżywanymi emocjami przemówienie.

*Tekst nosi tytuł „**Idee konstytuujące Trójkę z perspektywy jej wieloletniego dyrektora**”.*

Szanowni, drodzy Państwo.

Szkoła liczy sobie 75 lat – powstała w sierpniu 1946 roku, jako druga w powojennym Wrocławiu. Jej założycielem i dyrektorem był śp. Antoni Zięba – doświadczony przedwojenny nauczyciel, pedagog i wizytator. Do roku 1964 - przez okres 19 lat - szkoła mieściła się przy ulicy Józefa Stalina 117 (obecnie ul. Jedności Narodowej) w budynku przedwojennego, pruskiego gimnazjum im. Fryderyka. Ten okres historii szkoły nazywany jest „starą Trójką”. Absolwenci „starej Trójki” kultywują pamięć Dyrektora oraz podtrzymują wzajemne więzi w ramach powołanego przez siebie Stowarzyszenia Absolwentów III LO. W ostatnich latach Stowarzyszenie rozszerzyło się o absolwentów „nowej Trójki”. „Nowa Trójka” rozpoczęła się od roku szkolnego 1964/65 kiedy to szkołę przeniesiono do nowej lokalizacji, przy ul. Składowej 5, gdzie mieści się do dzisiaj. Liceum działa w tym miejscu od ponad 56 lat.

Wróćmy jednak jeszcze na chwilę do „starej Trójki”. Z początkiem 1956 roku, na fali odwilży październikowej, w stulecie śmierci Adama Mickiewicza, Szkoła przyjęła imię Poety. Do tej pory byliśmy po prostu III Liceum Ogólnokształcącym, a nazwą własną Szkoły była „Trójka”. Pozostając „Trójką”, Szkoła skutecznie broniła się przed próbami nadania jej imienia kóregoś z niechcianych „bohaterów” epoki stalinowskiej.

Trójka, niemal od razu po powstaniu, osiągnęła wysoki poziom nauczania i szybko zyskała renomę wśród mieszkańców Wrocławia. Myślę, że wtedy właśnie ukształtowane zostały fundamenty „ideowe” Szkoły, ukształtował się jej klimat pedagogiczny, który przetrwał do dziś, pomimo wielu burzliwych perturbacji: wymuszonej zmiany lokalizacji w roku 1964, narzuconych przez władze zmian kadrowych, w tym szczególnie – także w roku 1964 – zmiany Dyrektora. Możemy więc mówić o szczęściu, że III Liceum przez 19 lat tworzyli tak wybitni nauczyciele i pedagodzy jak dyrektor Antoni Zięba, polonista Kalikst Szymonowicz czy pierwszy trójkowy prefekt, ks. Aleksander Zienkiewicz - „Wujek” - późniejszy gospodarz Duszpasterstwa Akademickiego „Pod Czwórką”

Trójka od swego zarania wyznawała pogląd, że nie ma nauczania bez wychowania. Że wychowanie jest ważniejsze od wiedzy. Dyrektor Antoni Zięba wyraził ten pogląd w słynnym, często później cytowanym, porównaniu dziedziny pracy nauczyciela z dziedziną pracy rolnika:

„Rolnik uprawia glebę i zasiewa w nią ziarno. Ale urodzaj zależy również, i to w dużej mierze, od pogody, klimatu;... glebę stanowią umysły i serca dzieci i młodzieży, ... ziarno - dydaktyczno-wychowawcze treści programowe... klimat – atmosfera wychowawcza, jaka panuje w szkole”. (Z „Pamiętnika pedagogicznego”).

Wyjdźmy jednak ze starej Trójki. Po wstrząsie jakim było odejście pierwszego dyrektora, a wraz z nim większości starej kadry, wydawało się, że projekt edukacyjny dyrektora Zięby ulegnie unicestwieniu. Takie zresztą nadzieje żywiły ówczesne władze. Tymczasem, po czteroletnim okresie przejściowym, w roku 1968 rozpoczął się drugi okres rozkwitu szkoły, związany z nowym Dyrektorem, którym był do roku 1980 Daniel Manelski. Trójka – nowa Trójka, pod kierunkiem Dyrektora Daniela Manelskiego nie tylko nie obniżyła lotów, lecz przeżyła, jak się rzekło – swój prawdziwy renesans. Miała tak dużą liczbę uczniów, że klasy z trudem mieściły się w budynku, nawet po pozyskaniu dodatkowych sal lekcyjnych poza szkołą. A kandydaci zgłaszali się coraz chętniej i liczniej. Doprowadziło to w końcu, połowie lat 70, do wyodrębnienia z III Liceum Ogólnokształcącego nowej szkoły i znalezienia dla niej osobnego budynku. Tak powstało XIV Liceum Ogólnokształcące przy ul. Szczytnickiej, którego dyrektorem został dotychczasowy wicedyrektor „Trójki”, matematyk – śp. Aleksander Dobrzycki.

Jak wiadomo, Szkoła, jako całość, ma obecnie profil matematyczno-fizyczny.

Profil ten nadał jej właśnie dyrektor Daniel Manelski - wybitny pedagog, innowator, który wyprzedził o wiele długości swoją epokę, charyzmatyczny nauczyciel fizyki. Ideą przewodnią dyrektora w tym okresie były „samorozwój” i „osobowość otwarta”.

Przyjrzyjmy się tym ideom bliżej. Brzmia zaskakująco współcześnie, wydają się uniwersalne i aktualne pomimo upływu pół wieku czasu.

Samorozwój - jako przeciwieństwo odgórnego urabiania. Osobowość otwarta – jako tolerancja, nastawienie na porozumienie i współpracę, odwrotność ksenofobii, homofobii, wszelkich form dyskryminacji i poniżenia, zaprzeczenie duchowego zaskorupienia. Idee samorozwoju i otwartości, w wymiarze wychowawczym, miały w zamyśle dyrektora przygotowywać (i faktycznie tak się działo) uczniów do aktywności obywatelskich, do samorządności, kształtować poczucie odpowiedzialności za siebie i za społeczne otoczenie. Widzimy jak obie powyższe wartości, zdawałoby się najoczywistsze z oczywistych, są dzisiaj tępione przez politykę edukacyjną państwa. Obserwujemy to w wymiarze programowym (edukacyjnym i wychowawczym), organizacyjnym (nadzór pedagogiczny) oraz kadrowym (polityka kadrowa państwa).

Okres strajków sierpniowych roku 1980, festiwal Solidarności, a potem stan wojenny i tzw. „normalizacja” zarządzana przez władze w roku 1981 bardzo skonsolidowały środowisko szkolne wokół wartości, za którymi opowiedzieli się nauczyciele i uczniowie. To w „Trójce” zawiązała się pierwsza na Dolnym Śląsku sekcja „Solidarności Nauczycielskiej”, a jej przewodniczącym został śp. Prof. Janusz Kozłowski. Tutaj powstały i działały słynne UKOSY – „Uczniowskie Komitety Odnowy Społecznej”. Duch głębokich zmian cieszył się poparciem nowego dyrektora Szkoły, którym został wybrany śp. Prof. Zdzisław Słomian, doskonały matematyk i dydaktyk. Pomimo presji i represji, jakim był poddawany dyrektor po wprowadzeniu stanu wojennego, w „Trójce” przetrwał klimat zaufania, wychodziła nielegalna prasa, uczniowie organizowali akcje protestacyjne i solidarnościowe (np. ciche, czarne przerwy 13. dnia każdego miesiąca) przy wsparciu nauczycieli i za zgodą dyrektora. Dyrektor nie skreślił z listy żadnego ucznia, choć kilkakrotnie domagała się tego Służba Bezpieczeństwa, po przyłapaniu kogoś na roznoszeniu ulotek, druku niezależnej prasy czy udziale w nielegalnych demonstracjach. Co więcej, „Trójka” stała się azylem dla nauczycieli uznanych przez władze za elementy antysocjalistyczne. Wszystko to tworzyło niezwykle, wręcz nierealny klimat wolności, który kontrastował z ponurą rzeczywistością zewnętrzną. Represje wobec nauczycieli i uczniów zaangażowanych w działalność opozycyjną dały skutek odwrotny do zamierzonego przez władze. Ujawniły postawy solidarności, scementowały więzi międzyludzkie w szkole, spotęgowały skuteczności pracy wychowawczej. Naciski wywierane na dyrektora nie dały żadnego efektu i dyrektor nie zwolnił z pracy żadnego nauczyciela. Za to, co było do przewidzenia, odwołano ze stanowiska Zdzisława Słomiana. Nowym dyrektorem mianowany został wybitny polonista śp.

Marian Bednarek, nauczyciel z ducha starej „Trójki”, zatrudniony i ukształtowany zawodowo jeszcze przez dyrektora Antoniego Ziębę. Od tego momentu życie Szkoły (okres od roku 1986 do roku 1990) toczyło się w dwóch odrębnych przestrzeniach - oficjalnej, realizowanej na forum publicznym, i nieoficjalnej, realizowanej w salach lekcyjnych, na zapleczach gabinetów przedmiotowych, a zwłaszcza w tzw. „palarni” dla nauczycieli. Był to czas niebywale intensywnych dyskusji o Szkole, prowadzonych także w prywatnych mieszkaniach nauczycieli i uczniów, a czasem na nieformalnych zebraniach „alternatywnej” Rady Pedagogicznej.

Oczekiwane przez wszystkich zmiany nadeszły w roku szkolnym 1989/1990. W połowie roku Dyrektor Marian Bednarek złożył rezygnację, a 6 miesięcy później Rada Pedagogiczna wystąpiła do Kuratorium z wnioskiem o wybór nowego dyrektora i wysunęła własnego kandydata. Nowy dyrektor został wyłoniony w konkursie we wrześniu 1990 r.

Rozpoczęła się epoka, którą można nazwać współczesną „Trójką” - tą, którą znamy dzisiaj. O niej jednak niech opowiadają już inni – ci, którzy tę szkołę tworzą dzisiaj.

Szkoła od roku kierowana jest przez nowego dyrektora -Pana Tomasza Cygala, dotychczasowego nauczyciela wychowania fizycznego w LO nr III. Pan Tomasz Cygal wystąpił w konkursie na to stanowisko jako kandydat Rady Pedagogicznej gwarantujący ciągłość i twórczą kontynuację tradycji szkoły. Jestem o tym przekonany, bo miałem przyjemność współpracować z Panem Tomaszem Cygalem przez ponad 20 lat jako nauczycielem i 5 lat jako uczniem LO nr III. Jestem szczęśliwy, że pomimo perturbacji związanych z procedurą konkursową, ostatecznie wyłoniono kandydata z wewnątrz Szkoły i popieranego przez Szkołę. To doskonały prognostyk na przyszłość. Mam nadzieję, że kolejne swoje okrągłe jubileusze Trójka będzie mogła celebrować jako szkoła, która utrzymuje swoją pozycję i renomę.

Tego z całego serca życzę Pana Dyrektorowi i całej Radzie Pedagogicznej.

Życzę, abyście Państwo pamiętali zawsze o korzeniach Szkoły, o wspomnianych wyżej ideach założycielskich, abyście te idee realizowali w nowoczesnych, dostosowanych do potrzeb czasu formach nie zapominając o najważniejszym – o wychowaniu do wartości etycznych.

Życzę szkole, aby pozostała wierna swojej najlepszej tradycji tak, abyście Państwo mogli być zawsze z tej tradycji dumni.

Dziękuję za uwagę.

Michał Głowacki
dyrektor Liceum w latach 1990 – 2020.